Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio

6.2.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto, kuuleminen 8.2.2023 klo 12:45
HE 325/2022 vp, LTAE 2023, PL 26, Sisäministeriön hallinnonala
talous- ja suunnittelujohtaja Kati Korpi / sisäministeriö

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA, HE LTAE 2023

Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään lisäystä yhteensä 6,9 milj. euroa. Tarkemmat tiedot lisäyksistä on koottu alla olevaan taulukkoon.

numerotunnus	nimike		määräraha (1000 €)
26.01.01	Sisäministeriön toimintamenot	Ihmiskaupparikoksista järjestettävä ylimääräinen koulutus	55 000
26.01.50	Eräät avustukset	Pelastustoimen avustukset Suomen Pelastusalan Keskusjärjestölle	440 000
26.10.01	Poliisitoimen toimintamenot	Nuorten rikollisuuden ehkäisy ja torjunta	2 477 000
26.30.01	Pelastustoimen toimintamenot	Väestönsuojelun ja omatoimisen varautumisen koulutus sekä viestintätoimet	500 000
26.30.02	Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot	Hätäkeskuksesta annetun lain ja siihen liittyvien lakien ml. esteettömyysdirektiivin toimeenpanosta aiheutuvat muutokset	350 000
26.30.20	Erityismenot	Ukrainan kriisistä aiheutuva siviilipuolen materiaaliapu	3 000 000
26.40.01	Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot	HETU HE 132/2022	110 000
Yhteensä			6 932 000

Määrärahalisäysten lisäksi esitetään seuraavia muutoksia:

26.01.50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)
Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen Suomen Lentopelastusseuralle ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestölle.

26.20.70. Rajavartiolaitoksen investoinnit (siirtomääräraha 5 v)
Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää käyttötarkoituskohdissa 5) —8) enintään vuosittain 10 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkauksiin ja muihin kulutusmenoihin. Määräraha budjetoidaan kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Nuorten rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa vahvistetaan

Nuorisorikollisuuden ja jengirikollisuuden ehkäiseminen edellyttää laaja-alaisia toimia usealla hallinnonalalla. Syrjäytyminen, eriarvoistuminen, näköalattomuus, taloudellinen ja sosiaalinen huono-osaisuus sekä näiden ongelmien jopa ylisukupolvinen kasautuminen ovat riskitekijöitä nuorisorikollisuudelle ja jengiytymiselle.

Nykykehitykseen vaikuttaminen vaatii laajasti viranomaisten ja kolmannen sektorin ennalta ehkäiseviä toimia, jotka vähentävät riskitekijöitä lapsen ja nuoren elämässä. Hyvinvointiyhteiskunnan laadukkaat palvelut ja varhainen puuttuminen orastavaan ilmiöön vähentää etupainotteisesti tulevaisuuden rikollisuutta. Lisäksi tarvitaan tehokkaita reaktiivisia toimia. Samanaikaisilla panostuksilla eri hallinnonaloilla voidaan saavuttaa suurempi vaikuttavuus. Osana sitä ilmiölähtöinen budjetointi on omiaan parantamaan viranomaisyhteistyönkin edellytyksiä panostusten kohdistuessa samanaikaisesti tiettyyn teemaan.

Päätöksenteon tueksi sisäministeriön johdolla valmisteltiin ns. lisätalousarviopaketti, joka kokosi sisäministeriön lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä oikeusministeriön hallinnonalan rahoitusesityksiä yhteen. Hallituksen esitys lisäykseksi nuorten rikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan on yhteensä 19 milj. euroa jakautuen eri hallinnonaloille. Poliisille esitetyt lisäykset ja toimenpiteet ovat osa tätä laajempaa kokonaisuutta.

Nuorten rikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan esitetään poliisille yht. 2,477 milj. euroa. Lisätalousarviossa osoitetulla lisärahoituksella parannetaan viranomaisten (ml. poliisin) voimavaroja nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Nopeasti osoitettu lisärahoitus mahdollistaa juurisyihin vaikuttamisen ja toiminnan kohdentamisen akuuttiin tarpeeseen.

Poliisin moniammatillisen, ennalta ehkäisevän toiminnan vahvistamiseen (Ankkuri -toiminta) esitetään 1,037 milj. euroa. Ankkuri -toiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea ja tarvittaessa ohjata avun tai tuen piiriin.

Osoitetutuilla lisäresursseilla poliisille, vahvistetaan jo olemassa olevissa rakenteissa poliisin läsnäoloa ja jalkautumista, valvontaa tunnistetuilla riskialueilla sekä muuta ennalta ehkäisevää työtä esimerkiksi osana moniviranomaisyhteistyötä. Määräaikaisella rahoituksella on tarkoitus lisätä nopeasti yhteiskunnan vastetta nuorten oireiluun ja estää ennalta tilanteen eskaloituminen.

Ankkuri -toiminnan lisäksi nuorten rikosten tutkintaa tehostetaan yht. 1,44 milj. euron lisäyksellä erityisesti suurimmissa kaupungeissa (Helsinki, Vantaa, Espoo, Turku). Tehokkaalla rikostorjunnalla toteutetaan rikosvastuuta ja sen vaikutukset ovat sekä yleispreventiivisiä että erityispreventiivisiä. Rahoituksella tehostetaan ja nopeutetaan nuorten rikosten tutkintaa ja siten estetään rikoskierrettä, joka nuorilla voi syntyä varsin nopeasti. Määräaikaisella rahoituksella on tarkoitus lisätä yhteiskunnan vastetta ilmiöön. 1.10.2023 tulee voimaan lakimuutokset lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttamiseksi, johon on osoitettu hallituksen toimesta lisäresursseja. Usein nuoret rikoksentekijät ovat itsekin uhreja.

Väestönsuojelun ja omatoimisen varautumisen koulutusta ja viestintää kehitetään

Heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne edellyttää varautumisen ja pelastustoimen kansalaisviestinnän tehostamista sekä alueellisen varautumisen ja väestönsuojelukoulutuksen lisäämistä ja laajentamista. Sisäministeriön tueksi koulutuksen ja viestinnän tehostamiseksi tarvitaan kansalaisyhteiskuntaan kiinnittyvää järjestöosaamista, jotta toiminnot saavuttaisivat parhaiten eri kohderyhmät.

Hallitus esittää pelastustoimen koulutukseen ja viestintään yhteensä 0,944 milj. euroa. Lisäyksestä 0,44 milj. esitetään Suomen Pelastusalan Keskusjärjestölle (SPEK) momentille 26.01.50 Eräät avustukset. Sisäministeriölle esitetään 0,5 milj. euron lisäystä.

Ukrainan materiaaliavun määrärahaa lisätään

Ukrainan siviilipuolen materiaaliapua jatketaan. Hallitus esittää materiaaliapuun 3 milj. euron lisäystä. Lisäys on seurausta siitä, että osa vuodelle 2022 myönnetystä Ukrainan sodan siviilipuolen materiaaliavun rahoituksesta siirretään vuodelle 2023.

Vuoden 2022 hankinnoissa on ollut viiveitä, koska hankintojen (ostot) tekeminen on ollut haasteellista ja avustuskuljetukset ovat pääosin päättyneet Puolaan ja näiden takia osa näistä menoista toteutuu vasta vuonna 2023. Ukrainan kriisin pitkittyessä avuntarpeen arvioidaan edelleen kasvavan, koska Venäjän iskut kohdistuvat aiempaa enemmän Ukrainan intrastruktuuriin (sähköverkot, asunnot, vesi ja lämpö). Lisäksi vuoden 2023 aikana Ukrainan materiaaliavusta arvioidaan aiheutuvan uusia menoja noin 8 milj. euroa. Lähetetty apu on ollut mm. hätämajoituskapasiteettia, kenttäkeittiö, suihkutelttoja, pelastusajoneuvoja, ambulansseja, linja-autoja, terveydenhuollon suojatarvikkeita sekä ensihoitotarvikkeita ja -kapasiteettia sekä lääkinnällisiä tarvikkeita ja laitteita.

Ihmiskaupparikoksiin liittyvään koulutukseen hankerahoitusta

Ihmiskaupan esitutkintaa tulee tehostaa ja samanaikaisesti kehittää operatiivisten toimijoiden kykyä tunnistaa ihmiskaupan uhreja. Hanke tulee tehostamaan ja yhdenmukaistamaan poliisin toimenpiteitä ihmiskaupparikosten tutkintaan ja paljastamiseen eri puolella Suomea.

Lisärahoituksella 0,055 milj. euroa järjestetään valtakunnallinen koulutustapahtumaa ihmiskauppatutkinnan hyvien käytänteiden levittämiseksi. Koulutus suunnataan erityisesti ihmiskauppatutkintaa suorittaviin tutkinnanjohtajiin, ryhmänjohtajiin ja tutkijoihin. Koulutustarve on noussut esille eri puolilla maata aloitettujen esitutkintojen yhteydessä.

Hanke on hyväksytty Harmaan talouden ohjausryhmän kokouksessa 30.11.2022.

Lisäykset Hätäkeskuslaitokselle ja Maahanmuuttovirastolle liittyen hallituksen lakiesitysten toimeenpanoon

Hätäkeskuslaitokselle esitetään 0,35 milj. lisäystä aiheutuen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2022 vp). Eduskunta ei ehtynyt käsittelemään lakiesitystä osana vuoden 2023 talousarviota.

Maahanmuuttovirastolle esitetään 0,11 milj. lisäystä aiheutuen hallituksen esityksestä digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi. Eduskunta ei ehtynyt käsittelemään esitystä osana vuoden 2023 talousarviota.